

Egy civil szervezet a humánbiztonság érdekében (A Magyar Máltai Szeretetszolgálat nemzetközi terepen végzett humánbiztonsági és egészségbiztonsági szerepe)

An NGO for Human Security

(The Human Security and Health Security Role of the Hungarian Charity
Service of the Order of Malta in the International Field)

Babos Tibor

Dr., PhD, oktató
Óbudai Egyetem,
Biztonságtudományi Doktori Iskola
babos.tibor@uni-mate.hu

Tampu Stelian

doktorandusz
Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület,
Óbudai Egyetem,
Biztonságtudományi Doktori Iskola
tampu.stelian@maltai.hu

Absztrakt

Cél: A civil szervezetek szerepe nemzetközileg vegyes megítélés alá esik. Világszerte léteznek és működnek lokális, regionális és globális civil szervezetek is. A lokális szervezetek azok a helyi hasznos civil szervezetek, amelyek csak egy-egy városban, vagy egy településen fejtik ki tevékenységüket, a regionális szervezetek azok, amelyek már országos, valamint kontinentális jelenléttel is bírnak, de léteznek globális civil szervezetek, amelyek tevékenysége lokálisan is, regionálisan is és több kontinensen is látható. A szerzők a Magyar Máltai Szeretetszolgálat globális humánbiztonsági aspektusát szeretnék értelmezni a teljesség igénye nélkül.

Módszertan: A tanulmány szerzői a Máltai Lovagrend szervezetének bemutatása előtt általánosságban értelmezik a biztonságot, röviden értekeznek Magyarország biztonságáról, az Európai biztonságról, a globális biztonságról, valamint mindezek összefüggéseiről. A Magyar Máltai Szeretetszolgálat globális tevékenységének bemutatásához jelen tanulmányban csak a szolgálat afrikai tevékenységét emelik ki a megjelent szakirodalom és a szervezet kommunikációs forrásai alapján.

A szerzők a kéziratot magyar nyelven nyújtották be. Benyújtás: 2024. 11. 13. Átdolgozás: 2024. 11. 18.
Elfogadás: 2024. 11. 20.

Megállapítások: Az 1989-ben megalakult szervezet nagyon gyorsan a magyarországi szociális biztonság egyik főszereplőjévé vált, majd nagyon hamar az európai humanitárius tevékenységek együttműködő tagszervezete lett, és az ezredfordulóra már – az Európán kívül vállalt humánbiztonsági szerepe miatt – globális civil szervezetté nőtte ki magát.

Érték: A globalizáció felgyorsulásával ma már egyre több civil szervezet nem csak lokális társadalmi szerepet tölthet be, hanem egyre könnyebben képes huzamos jelenléttel a föld bármelyik pontján karitatív és humánbiztonsági feladatokat ellátni, valamint képes természeti és humanitárius katasztrófák elhárításában és helyreállításában segítséget nyújtani az emberi élet és értékek védelme mentén.

Kulcsszavak: biztonság, globális védelem, civil szervezetek, kormányzati szervek

Abstract

Aim: The role of NGOs is viewed in mixed terms around the world. Local, regional and global NGOs exist and operate worldwide. Local organisations are those active only in a single town or municipality. Regional organisations are those that have a national or continental presence. But there are also global NGOs, whose activities are visible locally, regionally and on several continents. We would like to interpret the global human security aspect of the Hungarian Maltese Relief Service without being exhaustive.

Methodology: Introducing the Order of Malta, we discussed security in general following by Hungary's, European and global security as well as their interconnections. In order to present the global activities of the Hungarian Maltese Charity in this paper, we have only highlighted its activities in Africa, based on published literature and the organisation's communication sources.

Findings: Founded in 1989, the organisation quickly became a major player in the field of social security in Hungary. After that very quickly became a cooperating member of European humanitarian activities, and at the turn of the millennium, it became a global NGO because of its role in human security outside Europe.

Value: with the acceleration of globalisation, more and more NGOs are now able not only to play a local social role, but are increasingly able to provide a permanent presence anywhere in the world, to carry out charitable and human security tasks. Furthermore they can assist in the response and recovery from natural and humanitarian disasters, in the protection of human life and values.

Keywords: security, global protection, NGOs, government agencies

Bevezetés – a biztonságról általában

Az emberiség alapszükségleteinek egyik legfontosabb alappillére a biztonság, a létbiztonság, az élet védelme és annak biztonságba helyezése. Természetesen a történelem során a biztonság fogalma, lényege és tartalma folyamatosan változott és változni fog. Az ember fejlődésének is alapja a biztonság. Ha egy embercsoport félelemben él, akkor nem tud alkotni, gyarapítani, építeni és fejleszteni. Az egyén képességeit is gúzsba köti a félelem, a biztonság hiánya, az állandó küzdelem a létbiztonság megteremtéséért lehetetlenné teszi az individuum alkotási képességeit is. Természetesen tudjuk, hogy az emberiség történelmét végigkísérték a biztonságért folytatott küzdelmek, az állandó természeti csapások, mint az árvizek, földrengések, tűzvészek, aszályok, vulkánkitörések, és számos egyéb természeti jellegű jelenség által okozott diszkomfortos érzet is nehezítették az emberiség fejlődését. De az ember biztonságért folytatott küzdelme egyben az ember fejlődésének motorja is. Az ember a szabad természetben védtelen volt, ezért a védelmének a megteremtésével egyidőben a természeti környezetét kellett átalakítania, megváltoztatnia, biztonságossá tennie. Már nem volt elég a természetes barlangok védelme, maga építette meg védelmi infrastruktúráit, így az ember elkezdett településeket, városokat építeni, melyek nemcsak a természettől védték meg, hanem az embertársaitól is. Ezek a folyamatok zajlanak ma is.

Ma a biztonság fogalma természetesen mást jelent, mint ötezer vagy akár tízezer évvel ezelőtt. A biztonság kérdése ma már nemcsak egy szűk környezet helyzetét öleli magába, hanem nemzeti (országos), kontinentális és globális keresztmetszetek kérdései határozzák meg, interkontinentális és globális együttműködési folyamatok, szövevényes szövetségek sikeres vagy sikertelen létén múló erőfeszítések története, amelyek meghatározzák az emberek biztonságba vetett hitét. Az országok folyamatosan fejlesztik képességeiket, tudásukat, műszaki eszközeiket, ellenállóképességüket minden kellemetlen és a biztonságunkat veszélyeztető tényezővel szemben (Sáfár, 2018). Környezetünkben nagyon komoly változtatásokat hajtottunk végre, hogy biztonságunkat szavatoljuk. Időnként az egyensúly megborul, ezért érzékeljük azt, hogy a klímaváltozás elindult és ennek beláthatatlan következményei vannak és lesznek, ugyanis napjainkban gyakran szembesülünk elviselhetetlen aszályokkal, túlzott esőzésekkel, az évszakokban nem szokványos időjárási jelenségekkel. Az emberiség biztonságérzete teljesen bizonytalan állapotába került, gondoljunk csak az egyre gyakoribb természeti katasztrófákra, az egyre súlyosabb vízhiányra, a járványokra, amelyek hosszú távú következményeit ma fél sem lehet mérni. A regionális geopolitikai törekvések ezt tovább fokozzák, az energia-erőforrások utáni hajsza katasztrófális kimenetelt jósol nagyon sok földrésznek, és akkor még nem említettük az

indusztriális katasztrófák előrejelzéseit (Deák, 2007). Amikor a hidegháború végét ért az USA és a Szovjetunió között, volt egy pillanata a történelemnek, amikor egyes gondolkodók azt hitték, hogy a globális politikai, gazdasági és társadalmi folyamatok egy olyan irányba haladnak, mely az emberiség boldog beteljesülését fogja eredményezni (Fukuyama, 1992). De hamar akadt olyan vélemény, s talán ez látszik beteljesülni, hogy a globális politikai, gazdasági és társadalmi folyamatok nem kibékülnek egymással, hanem egymásnak feszülnek, előidézve természeti és humanitárius katasztrófák sokaságát, s földrészek kulturái megküzdve egymással keresik biztonságukat a globális térben (Huntington, 1996). Földünk minden országának vezető hatalma megszervezi társadalmának biztonságát, ha teheti regionális vagy globális biztonsági szerveződésekhez csatlakozik, felépíti biztonsági szerveit, felkészíti civil társadalmát a biztonsági feladatokban való részvételre, hogy lehetőleg hatékonyan vehessék fel a harcot egy-egy lehetséges természeti és humanitárius katasztrófával szemben.

Azt a meghatározást, hogy a globális biztonság keretein belül Európának milyen kapcsolódási pontjai vannak, és Európa biztonságát milyen befolyásolási összefüggések határozzák meg, nem egyszerű felvázolni (Babos, 2019). Abban azonban biztosak lehetünk, hogy a globális kihívások sokasága nem fogja kikerülni és megkímélni az európai társadalmakat sem, sőt azt a megállapítást kell tennünk, hogy a biztonsági kockázatok talán a leginkább ezen a kontinensen fejthetik ki káros hatásukat, annak ellenére, hogy Európát és ezen belül az Európai Uniót a béke és a jólét szigetének hitték még néhány évvel ezelőtt (lásd ESS-2003¹ nyitó mondatát), pedig a biztonsági kockázatok akkor is fennálltak (Tocci, 2017). Nem egyszerű meghatározni a nem túl egységes Ázsia országaik helyzetét sem annak ellenére, hogy több fajta és érdekeltségű tömörülés tagjaivá válnak (SCO, BRICS, FÁK, SAARC, CSTO – „Keleti Nato”²) (Leszczenko, 2021). Az Afrikai kontinens helyzete sem egyértelmű, amely földrésznek országai szintén több szövetség tagjaiként tarthatók számon (AU, BRICS³), de történelmi múltja és egyedi klimatikus helyzete más kihívások elé állította és állítja az Afrikai országok vezetőit a globális biztonsági pályáján. Az afrikai kontinens fejlődésének közismert lassú üteme, amely nagyban kihívás- és biztonság-védelmi tényezőire is, alapvetően meghatározza és lassítja az antidemokratikus állami berendezkedéseinek felszámolását (Besenyő, 2017). Szociális, egészségügyi, társadalmi biztonságának hiánya súlyos teherként jelenik meg globális

-
- 1 European Security Strategy 2003. A Secure Europe in a Better World. Council of the European Union.
  - 2 SCO – Shanghai Cooperation Organization; BRICS – Brazil, Russia, India, China and South Africa; FÁK – Független Államok Közössége (1991); SAARC – South Asian Association for Regional Cooperation; CSTO (KBSZSZ) – Collective Security Treaty Organization (1992).
  - 3 AU – African Union; BRICS – Brazil, Russia, India, China and South Africa.

szinten, hiszen a 20. század globális migrációs mozgásait az Afrikai kontinens szignifikánsan meghatározza. A Közel-Kelet folyamatos zavaros helyzete sem ad okot a nyugalomra (Besenyő, 2019).

AZ EU irányába kiható gazdasági migráció, mely hatalmas súllyal nehezedik a tagállamok kritikus infrastruktúráira, nem segíti a kontinens biztonságának megnyugtató rendezését, hiszen a tagállamok eltérő magatartást és gondolkodást tanúsítanak a jelenséggel szemben. Vannak olyan tagállamok, zömében a közép-európai államok, melyek nem akarják befogadni a gazdasági bevándorlókat, mert biztonságvédelmi kockázatot látnak a folyamat háttérében, míg az EU nyugati államai jónak tartják az érkező tömegeket, hiszen gazdasági hasznot remélnek a bevándorlók megérkezéséből úgy, hogy a biztonságkockázati tényezőket nem akarják figyelembe venni. Az USA helyzete világhatalmi pozíciója ellenére sem túl egyszerű, hiszen az Egyesült Államok sem mentesül a bevándorlás terhétől, ugyanis a déli határai folyamatos nyomás alatt vannak, de ugyanúgy meg kell küzdeni a terrorizmus kérdéseivel is, annak bonyolult kockázataival, melynek szemtanúi voltunk a 2001 szeptemberi események kapcsán is. A Szovjetunió felbomlásával egy világhatalmi monopolhelyzetet örökölt meg az Egyesült Államok, mely kiváltságos helyzet talán a mai napig eltart, bár ezt a mai geopolitikai események láttán meg kell vizsgálni, annak ellenére, hogy gazdasági és katonai dominanciáját az elmúlt harminc esztendőben senki nem merte megkérdőjelezni. A kétpólusú világrendszer után egy egypólusú világrendszer uralta közel harminc évig a világot. Azonban ma már ez nem annyira egyértelmű. Kína felemelkedése, India gyarapodása és az Orosz Föderáció megerősödése megkérdőjelezi az USA egyedüli vezető szerepét (Matus, 2019).

A 18. századtól kezdődő globális ipari forradalom következményeként kialakult modern társadalmak magas biztonsági kockázatokat rejtenek magukban. Nemzeti, kontinentális és globális szinten is szükséges a határokon és a kontinenseken átnyúló biztonságvédelmi együttműködések megszervezése, úgy kormányzati szinteken, mint a civil társadalmak szintjén. Megállapításunk, hogy ezekben az együttműködési rendszerekben a magyar civil szervezetek is részt vesznek mint aktív szereplők, és tevékenységükkel a globális biztonság kiemelkedő aktivistái a 21. században világszerte, főleg a fejlődő országok biztonságvédelmi keretrendszereiben.

Magyarország biztonságának értelmezése az európai biztonsági rendszerben

A 21. század történéseinek tükrében nagyon nehéz pontos meghatározást megfogalmazni, hogy a mai Magyarország miként illeszkedik bele az európai

biztonsági rendszerek működésébe, milyen úton érkezett meg és csatlakozott egy olyan Európa nemzeteinek közösségébe, amelytől hagyományait és kulturális eszközeit tekintve nagyon eltér, ezért az évszázadok során nehezen fogadták be. Mindezen okok történelmi előzményeit nem áll módunkban itt részletesen kifejteni, de mindenképpen megjegyzendő, hogy a magyar állam helyzete a közép-európai térség geopolitikai sakkjáráján nagyon sok szempontból nehezen illeszkedik a többi európai nemzet sorába. Mindazok ellenére, hogy a magyar államiság immár ezer éve a keresztény Európa része, ázsiai származása és különleges nyelvi ismérvei miatt nem volt nehézségektől mentes biztonságának megteremtése és megőrzése az Európai kontinensen. Magyarország Európa azon térségében található, amely a történelem során mindig is ütköző zónaként volt ismert, vagy felvonulási területe volt a népmozgásoknak. A történelem nagy birodalmainak keresztmetszete volt itt, ahol megemlíthetjük a Római Birodalmat, a Német-Római Császárságot, az Oszmán Birodalmat, az Orosz Birodalmat és később a szovjet érdekeket, de még az USA birodalmi érdekei is begyűrűznek a térség geopolitikai kérdéseibe. A hidegháború időszakában ugyan a szovjet birodalom része volt Magyarország, de mindenki tudta, hogy az ország ezeréves keresztény kultúrája révén, politikai hagyományait értelmezve a nyugati áramlathoz kötődik és vonzódik (Botz, 2007).

Magyarország biztonsági érdekei a 20. század utolsó évtizedeiben nagyon határozott irányba mozdultak el, hiszen a Szovjetunió szétesése lehetővé tette, hogy olyan geopolitikai lépéseket fogadjon, amelyek egyirányú, de biztonságpolitikai szempontok alapján a legfontosabb és legbiztonságosabb szövetségek tagjává váljon. A Szovjetunió felbomlásával értelmét veszítette a Varsói Szerződés (1955–1991), amely 1991-ben meg is szűnt, így ebben a katonai szövetségben lévő több állam is elkezdte csatlakozási folyamatát az Észak-Atlanti szövetséghez, az 1949-ben alapított NATO-hoz. A 20. század utolsó évében három volt, az egykori Varsói Szerződéshez tartozó tagállamot vettek fel a NATO-ba, a mai V4-ek⁴ három országát, Csehországot, Lengyelországot és Magyarországot (Marton, Balogh, & Rada, 2015). Az ország biztonsági övezeteinek katonabiztonsági szektora teljesítve lett, Magyarországot 1999-től a NATO katonai védelmi ernyője alá helyezve, így már nem csak az ENSZ védőhálójához tartozott (Stepper & Szálkai, 2015). A Magyar Honvédség helyzete ekkortól megváltozott, átalakult, és azóta is kiegészítő részét képezi a NATO katonai békemissziók rendszerének. A globális kihívások már a 20. század második felében is érintették Magyarország biztonsági kérdéseit, annak ellenére, hogy a térség háborús esélyei már nem látszottak annyira valószínűnek,

---

4 Visegrádi Négyek – Csehország, Lengyelország, Magyarország és Szlovákia.

mint azelőtt, de a problémák adottak voltak. Komoly gazdasági és politikai kihívások mellett, nagyon sok gazdasági, társadalmi és szociális kérdéssel kellett megküzdenie az országnak. Nagyon fontos volt előtérbe helyezni a megelőzést, a prevenciót a természeti csapások tekintetében is. Ha szemügyre vesszük azokat a kockázatokat, amelyek Magyarországra leselkedtek a 20. század második felében, akkor egyértelmű választ kapunk, hogy az Európai Unióhoz való csatlakozása politikabiztonsági, gazdaságbiztonsági, társadalombiztonsági értelemben nagyon észszerű volt. Elmondható, hogy a humánbiztonság legfontosabb alappillére központi kérdés lett Magyarországon is, ami az ENSZ által is régóta szorgalmazott alaptétel, hogy az „*ember biztonságának*” komolyabb hangsúlyt kell kapnia.

A globális éhínségek, a szegénység, a természeti csapások által veszélyeztetett embercsoportok, a víz hiánya, az emberi jogok megsértése, az antidemokratikus államok berendezkedései minden bizonnyal hatással vannak az európai biztonsági rendszerekre, és ezeken keresztül Magyarország biztonságára is. Az EBESZ (OSCE)⁵ tagjaként Magyarország is részese azon törekvéseknek, hogy az európai polgárok biztonságát szavatolják, amelyeket egyébként az ENSZ alapokmánya is tartalmaz, és az EBESZ mint egy regionális alapszervezet, kooperatív módon törekszik megvalósítani feladatait az európai biztonság legalapvetőbb érdekeinek megfelelően. Magyarország a nyugati biztonsági szervezetekhez való csatlakozásával megvalósította azt az alapkövetelmények által is megfogalmazott biztonsági elvárást, amely elméletileg eleget tesz a kor európai kihívásainak, úgy a 21. század migrációs kihívásainak, mint minden más biztonsági elvárásnak. Ennek ellenére érdemes megemlíteni Magyarország azon törekvését, melyet „keleti nyitásnak” neveznek, amely szerint a ma már kialakulóban levő több pólusú világban az ország gazdaságbiztonságát és energiabiztonságát csakis a felemelkedő gazdaságok irányába tett elmozdulások alapozhatják meg, és ez a több irányba való nyitottság útján lehetséges. Magyarország biztonságának nagyon pontos meghatározásánál nem hagyhatjuk figyelmen kívül az 1163/2020 (IV. 21.) Korm. rendeletet sem (Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiája „Biztonságos Magyarország egy változékony világban”), mert a dokumentum nagyon pontosan megfogalmazza az ország viszonyát a nemzetközi szervezetekhez, a NATO-hoz, az EU-hoz, az EBESZ-hez, a V4-hez. A dokumentum megfogalmazza a jelen biztonsági kérdéseit és az azokra adandó válaszokat, amelyekre megoldást jelentenek az ország állami, rendvédelmi szervei és az ország nem kormányzati szervei, azaz a civil szervezetek, amelyek szerződéses kötelékben az állami szervekkel együtt részt vesznek Magyarország,

---

5 EBESZ (OSCE) – Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet.

Európa és a globális világ biztonsági problémáinak megelőzésében, elhárításában és helyreállításában [1163/2020. (IV. 21.) Korm. határozat]. A nemzetközi biztonságpolitikában a nem állami szervek szerepe hangsúlyosan növekedett, így a Magyarországon megalakult és nagyon nagy befolyással rendelkező civil szervezetek is teret nyertek Európában és Európán kívül is olyan aktivitásokat kifejtve, amelyek révén nagyban hozzájárulnak a globális humánbiztonság megteremtéséhez, elősegítéséhez.

Az európai biztonság

Minden jelenlegi geostratégiai jel arra enged következtetni, hogy az európai biztonság és annak biztonságrendszere nem értelmezhető a globális szintér nélkül. Európa biztonsága ma a globális térben törékeny és kiszámíthatatlan, mert annak minden axiómájának súlypontja eltolódott úgy, hogy kiszolgáltatott helyzetbe hozta tagállamait, kitéve a globális fenyegető folyamatoknak, amelyek többnyire a Közel-Keletről és Afrikából indulnak ki (Babos, 2019). Nagyon fontos előzmény, hogy a kelet-európai átrendeződések teljesen megváltoztatták Európa geopolitikai stratégiáit, politikai rendszereit, gazdasági szerkezetét és biztonsági helyzetét a globális térben. A kelet-európai államok ugyan felszabadultak egy birodalmi rezsim alól, de a nyugati integrációs törekvések nem alakultak teljesen az elvárásoknak megfelelően. Az európai piac bővült, de vele együtt bővültek a gondok is addig, hogy a 21. század elhozta az első EU-ból való kilépést is, a brexitet, ezért sokan vélik jogosnak azt a tényezőt, hogy az EU-nak sokkal komolyabb felelősséget kellene vállalnia az állampolgárai védelme érdekében (Szép, 2016). A globalizáció magával hozta Európába azokat a biztonságkockázati tényezőket is, amelyekkel addig kevésbé találkoztak az európai polgárok. Már a Szovjetunió felbomlásának időszakában Európa keleti régiójában rögtön szembesültünk egy nagyobb menekülthullámmal, nevezetesen az NDK menekültekkel, akik Magyarországon keresztül az NSZK irányába tartottak, a romániai menekültekkel, akik Magyarországra igyekeztek, a délvidéki háború borzalmaival, majd az európai integrációs nehézségekkel. A globális éghajlatváltozások által keletkezett biztonsági problémák sem maradtak el. Árvizek, ipari katasztrófák, éhínségek, népmozgások, az információs forradalom kiszélesedése mind-mind azzal szembesítette az európai kontinens államait, hogy valami nem működik jól, valamit tenni kell. Az Európai Unió államainak hadseregei leépültek az elmúlt nyolcvan évben, a NATO-ba vetett bizalom nem is ösztönözte az államokat a hadseregei fejlesztésre, így a katonai biztonsági kitettsége nagyon megnőtt Európának. Az EU biztonsági helyzete,

szerepe és a globális súlya teljesen leértékelődött, ma már világosan állítható, hogy az USA befolyása alól nem igazán tud kibújni. A 2001 szeptemberében történt események után az USA önállóan megfogalmazta saját nemzetbiztonsági stratégiáját és ezt 2002-ben közzé is tette (Gazdag & Remek, 2018). Ennek hatására az EU-nak is állást kellett foglalnia és meg kellett fogalmaznia saját stratégiáját, magatartását a világban zajló események kapcsán, így aztán az EU biztonságpolitikai megbízottja, Javier Solana kidolgozta azt a dokumentumot (URL1), melyet az EU Tanácsa el is fogadott. Ebben a dokumentumban nagyon szűk összegzésben a következő főbb biztonsági tényezők fogalmazódnak meg: terrorizmus, a tömegpusztító fegyverek terjedése, regionális konfliktusok, szervezett bűnözés, a bukott államok kérdése. A dokumentum az akkori virágzó európai korszak ellentmondásait akarta áthidalni, mert az USA geopolitikai „magánakciói” megijesztették az európai vezetőket, nem volt konszenzus például a 2003-as iraki invázióval kapcsolatban sem (Tocci, 2017). Az említett dokumentum elfogadása nem oldotta meg Európa problémáit, mert a geopolitikai események gyorsan változtak, sőt az idő haladtával újabb biztonsági problémákkal kellett szembesülnie Európának, mint amilyen a migráció, a járványok, a természeti katasztrófák. Az általunk immár jól ismert 2015-ös migrációs események arra készítették az Európai Uniót, hogy egy újabb alapidokumentummal próbálkozzon, amit az akkori külügyi és biztonságpolitikai főképviselője, Federica Mogherini nyújtott be az Európai Tanácsnak 2016-ban, *Közös jövőkép, közös cselekvés: Erősebb Európa. Az EU globális kül- és biztonságpolitikai stratégiája* címmel (Federica, 2016). Ezt az alapidokumentumot nagyon gyorsan elfogadta az Európa Tanács, és azóta is érvényben van. Közben elindult a brexit folyamata, és ez azért érdekes, mert ennek a dokumentumnak a kidolgozásában részt vettek a kiválni készülő angol európai képviselők is. Ennek a dokumentumnak már – a 2003-as dokumentumhoz viszonyítva, amely elég optimista volt – nagyon más volt a nyitó mondata: „*Erősebb Európára van szükségünk. Ezt érdemlik polgáraink, ezt várja el a nagyvilág. Egzisztenciális válság idejét éljük, az Európai Unión belül és kívül*” (Tocci, 2017). Az Európai Unió globális térben való meggyengülésének utolsó vergődését láthatjuk ebben a dokumentumban, mert annak ellenére, hogy itt is négy pontban határozza meg a célkitűzéseket (1. érdekek, 2. vezérlő elvek, 3. külügyek főbb prioritásai, 4. cselekvés főbb elemei a jövőkép alapján), a kontinentális problémákra nem ad kellő választ, azonban a humánbiztonsági megfogalmazását fontos kiemelnünk, ahogy a civil szervezetekkel és a magánszférával való együttműködés elvei nagyon szépen körvonalazódnak a dokumentumban, miközben „*önmagát felelős globális szereplőként (responsabile global stakeholder) határozza meg*” (Molnár, 2016). Az az eddigi tapasztalatok alapján az Európai Unióban, azt a naiv

magatartást láthatjuk, hogy a Joseph Nye politológus által megfogalmazott „soft diplomacy” eszközt részesítenék előnyben, mert ez esetben nem szükséges a katonai és a gazdasági erő ahhoz, hogy meggyőző globális erő legyen, és az Európai Unió tagállamainak döntő többsége elhiszi, hogy rendelkezik ezen eszközökkel, annak ellenére, hogy azért a NATO-val való együttműködését fontosnak tartja (Joseph, 2004). A fent említett dokumentum fontos, annak ellenére, hogy a 2007-ben megfogalmazott Lisszaboni Szerződés is a közös védelemre és közös biztonságpolitikára ösztönzi a tagállamokat. Az Európai Védelmi Ügynökség (European Defence Agency – EDA) 2004-es életre hívása is ezt a szellemiséget szorgalmazta, mely a közös védelmi kutatások, közös hadiipari fejlesztések és a közös képességfejlesztések irányába mozdítaná el Európát. Az 1970-es években megalakult EBEÉ (Európai Biztonsági és Együttműködési Értekezlet) is a kontinens meghatározó biztonsági szerve mind a mai napig (Gazdag & Remek, 2018).

A globális biztonság

Miután röviden, a teljesség igénye nélkül, áttekintettük Magyarország biztonsági helyzetét, annak helyét az európai biztonsági keretrendszerekben, megnéztük Európa szerepét a globális térben, fontos megnézni a globális tér összes geopolitikai szereplőjét és a megfogalmazható biztonsági kérdéseket, melyek a Föld minden lakosát érintették és érinteni fogják.

A 20. század végén úgy tűnt, hogy a Földünk biztonságát meghatározó globális szereplők nagyon egyszerűen eldöntötték, hogy kié legyen a vezető szerep, így az 1991. év utáni közel harminc esztendőben az a hamis látszat tévesztette meg a szakterület kutatóit, szakértőit, hogy a világot katonailag, gazdaságilag és ideológiai szempontból is egy játékos irányíthatja majd nagyon sokáig. Már a 21. század első évtizedében el kellett gondolkodniuk a szakértőknek azon, hogy a világ már nem unipoláris, nem bipoláris, hanem multipoláris „sakkjátékká” kezd válni, azaz a hatalom gyakorlásában, az irányok mutatóiban már nemcsak az USA játssza a fő szerepet, hanem teret kérnek az ez idő alatt gazdaságilag és katonailag megerősödött új hatalmi erők, államok, szövetségek. A globalizáció térnyerése ugyan felgyorsította az egymásra utaltság kérdéseit úgy gazdaság- és biztonság- mint társadalombiztonsági téren, s az érintett aktorok érdekeinek megfelelően és geostratégiai elveik és szempontjaik mentén csatlakoztak egy-egy gazdasági vagy katonabiztonsági szövetséghez, azonban ezzel párhuzamosan ez a folyamat kétségtelenül erősítette a szuverenista, jellemzően nemzeti érdekeket hangoztató szereplők körét is, akik nem a globalizmus

irányelvei alapján, hanem a regionalizmus eszméi mentén képzelik el a jövőjüket. A 21. század globális kihívásai, melyeket immár nem egy világhatalmi szereplő határozhat meg, nagyon sokrétű: idesorolhatjuk az államkudarccokat, gazdasági válságokat, terrorizmust, népmozgásokat, természeti katasztrófákat, ipari katasztrófákat, nemzeti konfliktusokat, az erőforrásokért folytatott harcot, az alapvető élelmiszerek biztosítását (mint például a víz kérdése), a legfontosabb kritikus infrastruktúrák védelmét, a virtuális térben elkövetett visszaéléseket, a kiberbűnözést és a regionális háborúkat (Rada, 2007). Azonban világosan látjuk azt is, hogy nagyon nehezen birkóznak meg még a legnagyobb hatalmi szereplők is a nagyobb természeti vagy humanitárius katasztrófák terhével, nehézségeivel. Elég, ha csak a 2005-ös Katrina hurrikán esetére gondolunk (Irons, 2006). A NATO vezető állama mint globális stratégia nem tudta alkalmazni a reziliencia elvét, nem tette ellenállóképessé társadalmának legveszélyeztetettebb rétegét abban a régióban, ahol a Katrina hurrikán lecsapott 2005-ben (Sáfár, 2018). A világbiztonsági szereplők egyike nyilvánvalóan a NATO, melynek katonabiztonsági szerepe ma globális szinten a legnagyobb, azonban érdemes odafigyelni Kínára mint nemrég felemelkedő gazdasági, katonai és technológiai nagyhatalomra (Babos, 2019). Globális gazdasági és katonai hatalom lett újra Oroszország is, amely ha kell, kemény eszközökkel is kivívja vezető szerepét a világban (Jójárt, 2017). Ugyanolyan figyelmet kellene szentelni India megjelenésének a világgazdaság és politikabiztonság terepén, hiszen demográfiai adatait tekintve ma talán már számottevő szereplő globális szinten is, és gyors gazdasági és technikai fejlődése lassan nemcsak lokális szinten érzékelhető, hanem globális szereplőként is számontartható tényező lesz. Az Afrikai Unió is fejlődést mutat, nem szabad, hogy megtévesszen a jelenlegi gazdasági teljesítménye, mert a demográfiai adatai arra engednek következtetni, hogy 2050-re már nem lesz megkerülhető erő (Klemensits & Eszterhai, 2017). Fontos megemlíteni az SCO (Shanghai Cooperation Organization) szövetséget, a SAARC (South Asian Association for Regional Cooperation) szövetséget, melyek ugyan nem katonai szövetségek, mint a CSTO (KBSZSZ), de jól beilleszkednek a ma már egyértelműen körvonalazódni látszó Eurázsia tömörülésének paradigmájába (Berek, 2018). Brazília, Oroszország, India, Kína, Dél-Afrika és az újonnan csatlakozottak tömörüléséből álló BRICS gazdaságbiztonsági szerepe is fontos tényező a globális térben, ez a szövetség sem az USA érdekei szerint alakítja tevékenységét. Az EU tagállamainak civil szereplői jelen vannak a fent említett geopolitikai térségekben, és globális szinten aktív szereplők a humánbiztonság és egészségbiztonság területein.

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat humánbiztonsági kihatása nemzetközi színterekre

Az eszme rövid története

Európa társadalmi értékrendje a Közel-Kelet kétezer évvel ezelőtti szellemi-kulturális eseményein alapszik. A Máltai Lovagrendet az ezredforduló utáni évszázad politikai és geopolitikai történései hozták létre. A keresztény és muzulmán szembenállás nemcsak területek megszerzésére irányult, hanem komoly társadalmi, kulturális és biztonsági kockázat volt mindkét fél részére, ezért cselekvési nyomás alá helyezték az akkori szereplőket. Mindezek tükrében érthetőek meg a keresztes hadjáratok is. A Magyar Máltai Szeretetszolgálat eszmei értéke ide nyúlik vissza, jelezve, hogy akkor is fontos szempontok szerint értékelték a társadalom- és a humánegészségügyi biztonság keretrendszerait nemcsak lokális szinten, hanem akár interkontinentális viszonylatokban is. A szervezet (a Magyar Máltai Szeretetszolgálat) tulajdonosának, a Szuverén Jeruzsálemi, Rodoszi és Máltai Szent János Katonai és Ispótyalos Rend (továbbiakban: Rend) megalakulása a keresztes hadjáratok megindulásának elejére tehető, és az adatok szerint a kiindulási terület maga Jeruzsálem volt, mely terület visszafoglalásáért kezdődtek a keresztes hadjáratok 1096-tól. Vannak nem teljesen bizonyított feltételezések, melyek szerint a szervezet csírája olasz kereskedők szentföldi tevékenységéből indul 1070 környékén, mely tevékenység arra vonatkozott, hogy az oda zárandokolt európai polgárok egészségbiztonságát vállalták magukra. Minden bizonnyal tudjuk, hogy az első biztosan megnevezhető elkötelezett hospitium (ispóty) vezetője a provence-i származású, szerzetesi életre vágyó Gérard de Martigues volt, akit a mai napig a rend alapítójaként tartanak nyilván. Világosan megállapítható, hogy ezt a szerepet csakis olyan független és szabad férfiak vállalhatták magukra, akik odautazhattak, vagy akár ott is maradhattak, ahol a feladat éppen adott volt. A források szerint már komoly szerepet játszottak Jeruzsálem visszafoglalásakor is 1099-ben, majd 1113-ban II. Paszkál pápa *Piae postulatio voluntatis* című bullájában elismeri a Rendet mint az első nemzetközi jellegű, betegeket ellátó intézményt. Lovagrenddé alakulása a Templomos Lovagrend mintájára történt, melyet II. Kallixtusz pápa ismert el 1120-ban, ugyanis az általuk elvégzett feladatok – mint a beteggondozás, szállásbiztosítás, szegények ápolása – mellett a közel-keleti hadakozások egyre inkább szükségszerűvé tette azon tagok katonai szerepvállalását, akik rendelkeztek a megfelelő képzéssel és felszereléssel. A következő évszázadok hadakozásai alatt a csatamezők már nem nélkülözték a rend katonai szerepét, ugyanis a kor társadalmi rendjét a lovagrend is leképezte: bellatores (harcolok),

oratores (imádkozók), aratores (dolgozók). A Rend társadalmi felépítése is hasonló: clericos, sacerdotes, laicos liberos. A Rend ugyan rendelkezett regulával, de a regula Szent Benedek regulája és az Ágostonod regula keverékéből állt össze, amelyet egy Raymund du Puy nevű vezető állított össze 19 pontban. A Rend központja tehát megalakulásakor Jeruzsálem volt, de az évszázadok során nagyon sok központot cserélt, 1186–1206 között Margat vára volt a központja, majd ennek elvesztése után 1285-ig Akkon vára, melyet Ciprus szigete követett 1309-ig. Ezen idő alatt szűnt meg a Templomos Lovagrend, melynek számos oka volt, de a történetírók közül sokan annak tulajdonítják, hogy nem vállalta fel a nemzetköziséget, hanem megmaradt a francia nemzet keretein belül. A Máltai Lovagrend következő állomása Rodosz szigete volt 1522-ig, amikor a török szultán elfoglalta a területet és szabad elvonulást adott a Rend tagjainak. Málta szigetét 1523-tól 1789-ig birtokolták, de Napóleonnak köszönhetően ezt is el kellett hagyniuk, így 1834-től a Rend jelenlegi székhelyén, Rómában tartózkodik (Romhányi, Solymári, & Tihanyi, 2021; Török & Legeza, 2009).

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat

A Máltai Lovagrend civil szervezete, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat megalakulása a 20. század végén lezajlott események sűrűjében történt, az 1989–90-es években, a hidegháború megszűnésekor. A bilaterális korszak végével és a Szovjetunió szétesésével Kelet-Közép-Európa – mint a Szovjetunió érdekszférája – egyik pillanatról a másikra megszabadult a moszkvai irányítású rezsim fennhatóságától. Az 1980-as évek végén a geopolitikai változások Közép-Európában, Kelet-Európában és Magyarország déli szomszédságában magas társadalombiztonsági kockázattal bírtak a térségekben mindamellett, hogy ezen régió nem minden országában voltak fegyveres konfliktusok a rendszerek megváltoztatásának kieszközlése miatt. Ilyen ország volt Románia, ahol az ország kommunista rendszerének vezetői nem akartak alkalmazkodni a térség politikai változásaihoz, szembeszálltak a társadalmi nyomással, melynek következményeként 1989 végén fegyveres összecsapások alakultak ki Temesváron és Bukarestben. Az erőszak eszkalálódása következtében humánbiztonsági krízis alakult ki, melynek következményeként hatalmas menekültáradat indult meg Magyarországra irányába. A menekültek többsége magyar nemzetiségű volt, így értelemszerűen Magyarországon kértek menedékjogot. Az események következtében kialakult humanitárius krízis kezelésében és biztonságossá tételében a Magyar Máltai Szeretetszolgálat is tevékenyen részt vett. Magyarországon 1989. február 4-től egy törvény lehetővé tette, hogy be lehessen jegyezni önálló civil jogi szervezeteket, ezért a Magyar Máltai Szeretetszolgálatot február 10-én bejegyezték (Tampu,

2020). A kor társadalombiztonsági eseménysorozata sodorta magával a fiatal civil szervezetet, mert tevékenységét alapvetően meghatározták a világpolitikai változásokból eredő európai humánbiztonsági igények, úgy hazai terepen, mint a nemzetközi szintereken is. Magyarország bekapcsolódott a nyugat-európai gazdasági és politikai vérkeringésbe, így minden biztonsági terület átstrukturálása, átszervezése és újragondolása állami szinten már közös gondolkodásra hívta a frissen megalakult Magyar Máltai Szeretetszolgálatot és a korábban betiltott és újra működő civil szervezeteket is. A szeretetszolgálat első évének tevékenysége a Máltai Lovagrend 900 éves társadalom-, szociális- és egészségbiztonsági doktrínáján alapuló, a Lovagrend Alkotmányának értékein nyugvó szellemben indult el, szem előtt tartva a Máltai Lovagrend szuverenitásának fontosságát. A Máltai Lovagrend szervezetei a Mateser International tagjai. A kelet-közép-európai civil szervezetei egy külön partnerkapcsolati kódex aláírásával, egymás iránti tisztelet megadásával és a Máltai Lovagrend értékrendjének elfogadásával kölcsönös együttműködésben dolgoznak ki projekteket Európában és Európán kívül. Európában a legfontosabb Máltai Lovagrendi szervezetek Magyarországon (Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület), Németországban (Malteser Hilfsdienst), Lettországon (Maltas Ordena Palidzibas Dienests), Lengyelországban (Maltanska Sluzba Medyczna), Oroszországban (Maltaser St. Petersburg), Ukrajnában (Maltijska Sluzba Dopomohy), Litvániában (Maltos Ordino Pagalbos Tarnyba), Csehországban (Maltezská Pomoc) és Romániában (Serviciul de Ajutor Maltez in Romania) mindig arra törekednek, hogy tevékenységük összehangolt és koordinált formában jelenjen meg Európában globális szinten is, mert humanitárius szellemiségük révén világszerte kiemelkedő egészségbiztonsági tevékenységet fejtenek ki a leghátrányosabb területeken, Afrikában, a Közel-Keleten, Dél-Amerikában és Ázsia különböző országaiban ([URL2](#); [URL3](#)).

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat társadalombiztonsági tevékenységei – Magyarországon és külföldi misszióinak keretein belül – már bejegyzésének évében elindultak. Első európai humanbiztonsági feladata az NDK menekültek Magyarországon való ellátása volt (lakhatási, ételmezési egészségügyi, biztonsági), amely 1989. augusztus 14. és november 14. között zajlott, ahol mintegy 48 600, az NSZK-ba igyekvő keletnémet állampolgár Magyarországon keresztül jutott célba. Ugyanebben az évben, 1989. december 23-án Románia irányába vonult ki egy több kamionból álló teherautó-konvoj, amely élelmiszert, ruhaneműt és egészségügyi alapeszközöket szállított. A szeretetszolgálat fontos biztonsági feladatot vállalt magára a jugoszláviai háború kapcsán is, ahol települések kiürítésében vetette be betegszállító és mentőautóit egyaránt. Magyarország Európai Unióhoz történő csatlakozása tágította a Magyar Máltai Szeretetszolgálat nemzetközi hatóságát, és globális egészségbiztonsági szerepet vállalt magára.

A szeretetszolgálat érdeklődése, mint ahogyan nagyon sok európai államnak is, az ENSZ által szorgalmazott és koordinált afrikai nyomortelepek felé irányult, és mind mai napig a szervezet itt fejt ki a legfontosabb és legtöbb nemzetközi programját ([URL2](#); [URL3](#)). A Máltai Lovagrend magyarországi szervezete Afrika szubszaharai térségének három nagyon szegény államában kezdett elérdeklődni már 2006 után. Egészségügyi tevékenysége 2009-ben már konkrét megállapodáshoz vezetett, melynek fő célja volt, hogy hosszú távú stratégia keretében az egyik kenyai város egyházi kórházában magyar orvosokból álló missziót indítsanak. Ezt természetesen a Máltai Lovagrend nemzetközi szervezetén keresztül kívánták koordinálni, annak ellenére, hogy a tevékenység finansziális hátterét a Magyar Máltai Szeretetszolgálat vállalta magára. Nagyon komoly előkészületi munkát kellett elvégezni, olyan szervezetekkel, országokkal és egyetemekkel együttműködve, akik már rendelkeztek megfelelő tapasztalattal és háttér tudással, mindazonáltal nem elhanyagolva a helyi egyházi és civil szervezetek szerepét, együttműködését. Ennek az egészségügyi tevékenységnek folytatásaként a szervezet 2011 és 2012 között Kenya egyik legnagyobb nyomornegyedében, Kibera nyomornegyed Kambi Muru negyedében, egy tízmillió forint költségvetésű szanitációs központ létesítését valósította meg, melynek pénzügyi hátterét Magyarországról biztosította. A kialakított egészségügyi központ fontos alapellátásokat biztosít a nyomortelepen élők számára, csökkentve az egészségügyi kockázatok sokaságát. A hosszú távú fennmaradás érdekében a megvalósításába bevonták a helyi nem kormányzati szerveket is. A szanitációs központ szolgáltatásai között szerepel a tiszta ivóvíz, zuhanyzó, WC-k kialakítása, mosási lehetőség, és nem utolsósorban valamennyi munkahely lehetősége a telepen élők számára. A létesítmény lehetővé tette, hogy épüljön a szennyvizet elvezető csatorna is, amely szintén csökkenti az egészségügyi kockázatokat az ott élők számára, így mindezeknek köszönhetően sok ezer csecsemő és egészségügyi kockázatnak kitett lakos egészségügyi biztonságát biztosítja mind a mai napig. A szeretetszolgálat a kiberai szanitációs központ sikerének láttán 2012 és 2013 között Kenya egy másik városában is létrehozott egy hasonló higiénés központot. A modern technológiai eszközöket felhasználva ez esetben is egy komplex szolgáltatási csomagot nyújtottak a nyomorban élő helyi lakosság számára. Ennek a projektnek a finansziális mérete már jóval magasabb és színvonalasabb volt. A higiéniai rendszer a mai napig üzemel, ezzel sok ezer ember egészségbiztonságát biztosítva. Kenyában egyéb programok, projektek is zajlanak ezzel párhuzamosan, ilyen projekt a repatriációs program, mely társadalombiztonsági szempontból ugyancsak fontos, mert ennek lényege, hogy a vidékről a nyomornegyedbe költöző, életben maradási menedéket kereső családoknak segítséget nyújt abban, hogy vissza tudjanak költözni vidéki otthonaikba, mely sokkal

biztonságosabb, ha megélhetésük biztosítva van. Mindezekkel párhuzamosan folyamatos hatásvizsgálati programok is zajlanak, helyi egyetemeket bevonva, melyeknek köszönhetően újabb hasonló sikerű, de sokkal nagyobb és hatékonyabb központi rendszerek kialakítását készíthetik elő különböző országok településein, akár más kontinenseken is. A következő afrikai ország Uganda volt, ugyanis Kampala városának szintén nagy nyomortelepe van, Kironde Zone, ahol több százezer vidékről beköltözött család él. A tiszta ivóvíz itt sem volt biztosítva a helyi hatóságok részéről, mert sokszor az ország kormány szervei nem akarnak tudomást venni a létező társadalombiztonsági problémákról. A szervezet itt is hasonló műszaki berendezésű szanitációs központ létrehozását valósította meg, melynek költségeit Magyarország támogatta. A délebre lévő Tanzánia ugyan nem rendelkezik a fent tárgyalt két államéhoz hasonló nyomornegyedekkel, de itt is vannak humanitárius problémák, nagy a szegénység, a meglévő infrastruktúrák hiányosak, ha egyáltalán vannak, elavultak, nem működnek, életveszélyesek. Ebben az országban 2014-ben a szervezet egy iskola teljes vízvezetékét és higiénés helyiségeit újította fel az előzőekhez hasonló méretű összegből, ahol 1200 általános iskolás gyermek tanul ([URL2](#); [URL3](#); [Juhász & Tampu, 2022](#)). A Magyar Máltai Szeretetszolgálat társadalom-, szociális, humán- és egészségbiztonsági tevékenységét folyamatosan bővíti, megújítja, és újabb országokban jelenik meg, mint Szíria, Jordánia, Libanon, Palesztina, Thaiföld, Ukrajna, Szerbia, Pakisztán, Dél-Amerika stb. ([URL2](#); [URL3](#)).

Következtetések

Megállapíthatjuk, hogy az emberiség globális biztonságszerkezete nagyon összetett és szövevényes szövetségrendszerek hálózatain keresztül értelmezhető, építhető és teljesíthető feladat. A magyar állampolgárok biztonsága nem értelmezhető az európai állampolgárok biztonságának megértése és biztosítása nélkül, de a konceptuális létbiztonság megalapozása társadalombiztonsági, szociálbiztonsági, humánbiztonsági és egészségbiztonsági szempontból Európán kívüli területekre is kinyúlik, mint ahogyan láthatjuk ezt Afrika, illetve a Közel-Kelet társadalmainak alakulása tükrében. Ezen társadalmak biztonságának támogatása és biztosítása műszaki és humán erőforrások mentén, nemcsak az egyes országok kormányainak felelőssége, hanem az általuk elismert és minősített szociális, humanitárius, civil szervezetek felelőssége, alapfeladata és küldetése is.

A Máltai Lovagrend magyarországi szervezete ma Magyarország egyik legnagyobb humanitárius intézményrendszerét fenntartó, nem kormányzati, civil szervezete Közép-Európának. Magyarországi tevékenysége kiterjed az ország

minden régiójára, hatalmas alkalmazotti hálózattal bír, önkéntesek ezreit szólítja meg, ezért nincs olyan szociálbiztonsági szegmens, amelyben ne lenne érintve. De ma már, a szervezet működésének több mint harmincéves távlatából, határozottan kijelenthetjük, hogy globális társadalombiztonsági tényezőként ott van minden humanitárius és természeti katasztrófa eseményeinek enyhítésére, elhárítására és helyreállítására megjelenő nem kormányzati szervezetek között, egészségbiztonsági, humánbiztonsági és társadalombiztonsági feladatokat ellátva, Európában és Európán kívül egyaránt.

Felhasznált irodalom

- Babos T. (2019). A biztonság globális és európai összefüggései. *Hadtudomány*, 29(4), 16–28. <https://doi.org/10.17047/HADTUD.2019.29.4.16>
- Berek Á. (2018). Hazánk keleti nyitás politikája és a 21. századi geopolitikai stratégiák összefüggései. *Külvügyi Szemle*, 8(2), 122–144.
- Besenyő, J. (2017). Low-cost attacks, unnoticeable plots? Overview on the economical character of current terrorism. *Strategic Impact*, 62(1), 83–100.
- Besenyő J. (2019). Magyar katonai és rendőri műveletek az afrikai kontinensen, 1989–2019 (PhD értekezés). Óbudai Egyetem, Biztonságtudományi Doktori Iskola.
- Botz L. (2007). *Magyarország biztonsági érdekei, azok érvényesítésének lehetőségei a hidegháború utáni nemzetközi biztonsági rendszerben multilaterális és bilaterális keretekben.* [Tanulmány]. <https://kisebbssegkutato.tk.hu/uploads/files/archive/902.pdf>
- Deák P. (2007). *Biztonságpolitikai kézikönyv.* Osiris Kiadó.
- Federica M. (2016). *Közös jövőkép, közös fellépés: Erősebb Európa, Globális Stratégia az Európai Unió kül- és biztonságpolitikájára vonatkozóan.* https://eeas.europa.eu/archives/docs/top-stories/pdf/eugs_hu_pdf
- Fukuyama, F. (1992). *The End of History and the Last Man.* Free Press.
- Gazdag F. & Remek É. (2018). A nemzetközi szervezetek és intézmények szerepe a biztonság megőrzésében. In Gazdag F. & Remek É. (Szerk.), *Biztonsági tanulmányok alapjai* (pp. 43–63). Dialóg Campus Kiadó. https://nkerepo.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/12604/web_PDF_EKM_Biztonsagi_tanulmanyok_alapjai.pdf?sequence=1
- Irons, L. (2006). Hurricane Katrina as a predictable surprise. *Homeland Security Affairs*. <https://www.hsaj.org/articles/690>
- Jórárt K. (2017). Az orosz hadseregreform értékelése: Megkésetttség, átfogó reform. *Nemzet és Biztonság*, 10(2), 43–53.
- Joseph, S. (2004). *Soft Power: The Means to Success in World Politics.* PublicAffairs.
- Juhász P. G. & Tampu S. (2022). Clean water in the slums of East Africa. *Insights into Regional Development*, 4(3), 34–47. [https://doi.org/10.9770/IRD.2022.4.3\(2\)](https://doi.org/10.9770/IRD.2022.4.3(2))

- Klemensits P. & Eszterhai V. (2017). Biztonságpolitikai kihívások és trendek a 21. század közepén. <http://www.geopolitika.hu/hu/2017/06/01/biztonsagpolitikai-kihivasok-es-trendek-a-21-szazad-kozepe/>
- Leszczenko, L. (2021). Russia's 2021 National Security Strategy in the context of the state's strategic culture. *Acta Politologica*, 13(1), 18–26. <https://doi.org/10.17721/apmv.2021.147.1.18-26>
- Marton P., Balogh I., & Rada P. (2015). *Biztonsági tanulmányok: Új fogalmi keretek és tanulmányok a Visegrádi országok számára*. Antal József Tudásközpont.
- Matus J. (2019). Globális trendek és kockázatok a 21. században – a második évtized. *Nemzet és Biztonság*, 12(1), 20–41. <https://doi.org/10.32576/nb.2019.1.3>
- Molnár A. (2016). Közös jövőkép, közös cselekvés: erősebb Európa. Az EU globális kül- és biztonságpolitikai stratégiája. *Nemzet és Biztonság*, 9(2), 3–16.
- Rada P. (2007). Átalakuló biztonsági kihívások: A biztonság dimenziói. In Rada P. (Szerk.), *Új világrend? Nemzetközi kapcsolatok a hidegháború utáni világban* (pp. 53–72). Corvinus Külügyi és Kulturális Egyesület Ifjú Közgazdászok Közhasznú Egyesülete. <https://real.mtak.hu/80395/>
- Romhányi T., Solymári D., & Tihanyi G. (2021). *Szolgáló szeretet: A Magyar Máltai Szeretetszolgálat története*. Magyar Máltai Szeretetszolgálat.
- Sáfár B. (2018). *A humanitárius segítségnyújtás elméleti és gyakorlati kérdései a Vöröskereszt nemzetközi tevékenységének tükrében* (PhD értekezés). Nemzeti Közszolgálati Egyetem.
- Stepper P. & Szálkai K. (Szerk.). (2015). *A biztonság szektorális értelmezése: Új kihívások a kutatás napirendjén*. Publikon Kiadó.
- Szép V. (2016). Az Európai Biztonsági Stratégiától a Globális Stratégiáig. *HUN-REN Magyar Kutatási Hálózat*. <https://hpops.tk.hu/blog/2016/07/az-europai-biztonsagi-strategiatol-a-globalis-strategiaig>
- Tampu S. (2020). A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület szerepe az 1989-es NDK menekültek megsegítésében. *Biztonságtudományi Szemle*, 2(2), 1–14.
- Tocci, N. (2017). From the European Security Strategy to the EU Global Strategy: Explaining the journey. *International Politics*, 54(4), 487–502. <https://doi.org/10.1057/s41311-017-0045-9>
- Török J. & Legeza L. (2009). *Máltaiak. Szerzetesrendek a Kárpát-Medencében*. Mikes Kiadó.

A cikkben szereplő online hivatkozások

URL1: *European Security Strategy*. https://www.cvce.eu/content/publication/2004/10/11/1df262f2-260c-486f-b414-dbf8dc112b6b/publishable_en.pdf

URL2: *A Magyar Máltai Szeretetszolgálat honlapja*. <https://maltai.hu/>

URL3: *Hol dolgozunk*. <https://nemzetkozi.maltai.hu/hol-dolgozunk/>

Alkalmazott jogszabály

1163/2020. (IV. 21.) Korm. határozat Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Babos T. & Tampu S. (2025). Egy civil szervezet a humánbiztonság érdekében (A Magyar Máltai Szeretetszolgálat nemzetközi terepen végzett humánbiztonsági és egészségbiztonsági szerepe). *Belügyi Szemle*, 73(2), 303–21. <https://doi.org/10.38146/BSZ-AJIA.2025.v73.i2.pp303-321>

Nyilatkozatok

Összeférhetetlenség

A szerzők nem jelentettek összeférhetlenséget.

Finanszírozás

A szerzők nem kaptak pénzügyi támogatást a kutatáshoz, a szerzőséghez és/vagy a cikk publikálásához.

Etikai nyilatkozat

Jelen cikkhez nem kapcsolódik adatkészlet.

Nyílt hozzáférésről szóló tájékoztatás

Jelen cikk a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY NC-ND 2.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.0/>) feltételei szerint publikált Open Access közlemény, melynek szellemében a cikk bármilyen médiumban szabadon felhasználható, megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy az eredeti szerző és a közlés helye, illetve a CC License linkje feltüntetésre kerülnek.

Levelező szerző

A cikk levelező szerzője Babos Tibor, aki a babos.tibor@uni-mate.hu e-mail címen érhető el.